

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

У статті визначено місце системи управління інноваційною діяльністю в загальній системі управління підприємством, проаналізовано взаємодію цієї системи з іншими системами підприємства. Наведено властивості, які забезпечують злагоджену та ефективну взаємодію систем на підприємстві. Обґрунтовано важливість моніторингу взаємодії між системами підприємства.

The article defines the place of innovation management in the overall enterprise management system, analyses the interaction of the system with other systems of the company. The properties that ensure coordinated and effective interaction of the systems in company are shown. The importance of monitoring the interaction between the systems of the company is proved.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Ринок товарів та послуг розвивається швидкими темпами, а тому кожному підприємству, яке прагне зберігати позиції на ринку, необхідно впроваджувати інновації. Першочерговим завданням, яке постає перед керівництвом організацій, є побудова ефективної системи управління. Але не менш важливою умовою є налагодження взаємозв'язків системи управління інноваційною діяльністю з іншими системами організації. Злагоджена робота всіх систем підприємства дозволить йому ефективно функціонувати та конкурувати на ринку.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Дослідженням проблеми створення системи управління інноваційною діяльністю на підприємстві та її місця в загальній системі управління приділяли увагу такі науковці: І. Балабанова, Н. Краснокутська, О. Кузьмін, С. Князь, В. Стадник, М. Йохна, П. Завлін, Р. Фатхутдінов та інші. Але питання, пов'язані зі створенням ефективної системи управління інноваційною діяльністю, залишаються завжди актуальними. Для підвищення ефективності інноваційної діяльності потрібно досліджувати взаємозв'язки цієї системи з іншими системами управління на підприємстві.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Система управління інноваційною діяльністю підприємства є однією із локальних систем менеджменту на підприємстві. Саме тому, для досягнення бажаних результатів і визначених цілей необхідно, щоб система інноваційного менеджменту функціонувала злагоджено з іншими локальними підсистемами управління.

Постановка завдання. Метою статті є необхідність визначення місця інноваційного менеджменту в загальній системі управління підприємством та взаємодії системи управління інноваційною діяльністю з іншими системами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Узагальнення огляду літературних джерел [1, с.210; 2, с.265; 3, с.464] і матеріалів досліджених підприємств дозволяє стверджувати, що узгодження функціонування різних локальних підсистем в системі менеджменту підприємства зазвичай відбувається на рівні створення дерева цілей, вироблення правил і процедур, а також встановлення критеріїв вибору і реалізації управлінських рішень. Ці рівні узгодження лінійно залежать від властивостей підсистем менеджменту. Системі інноваційного менеджменту, як і будь-яким іншим системам управління, притаманні певні властивості, а саме: цілісність; цільність існування; структурність; надійність; сумісність і синергічність; централізованість; адаптивність і розвиток; дифузійність; реактивність; відкритість системи; зворотність зв'язку [4, с.186–194].

В. В. Стадник, Т. Г. Дудар, В. О. Козловський розглядають управління інноваційною діяльністю як складову менеджменту сучасного підприємства, що охоплює планування, організування та стимулювання інноваційної діяльності, реалізацію інноваційних проектів, розрахованих на отримання конкурентних переваг і зміцнення ринкових позицій підприємства [1, с.210; 2, с.265; 3, с.464].

Система управління інноваційною діяльністю, як і будь-яка інша система на підприємстві, є складовою загальної системи управління організацією (рис. 1).

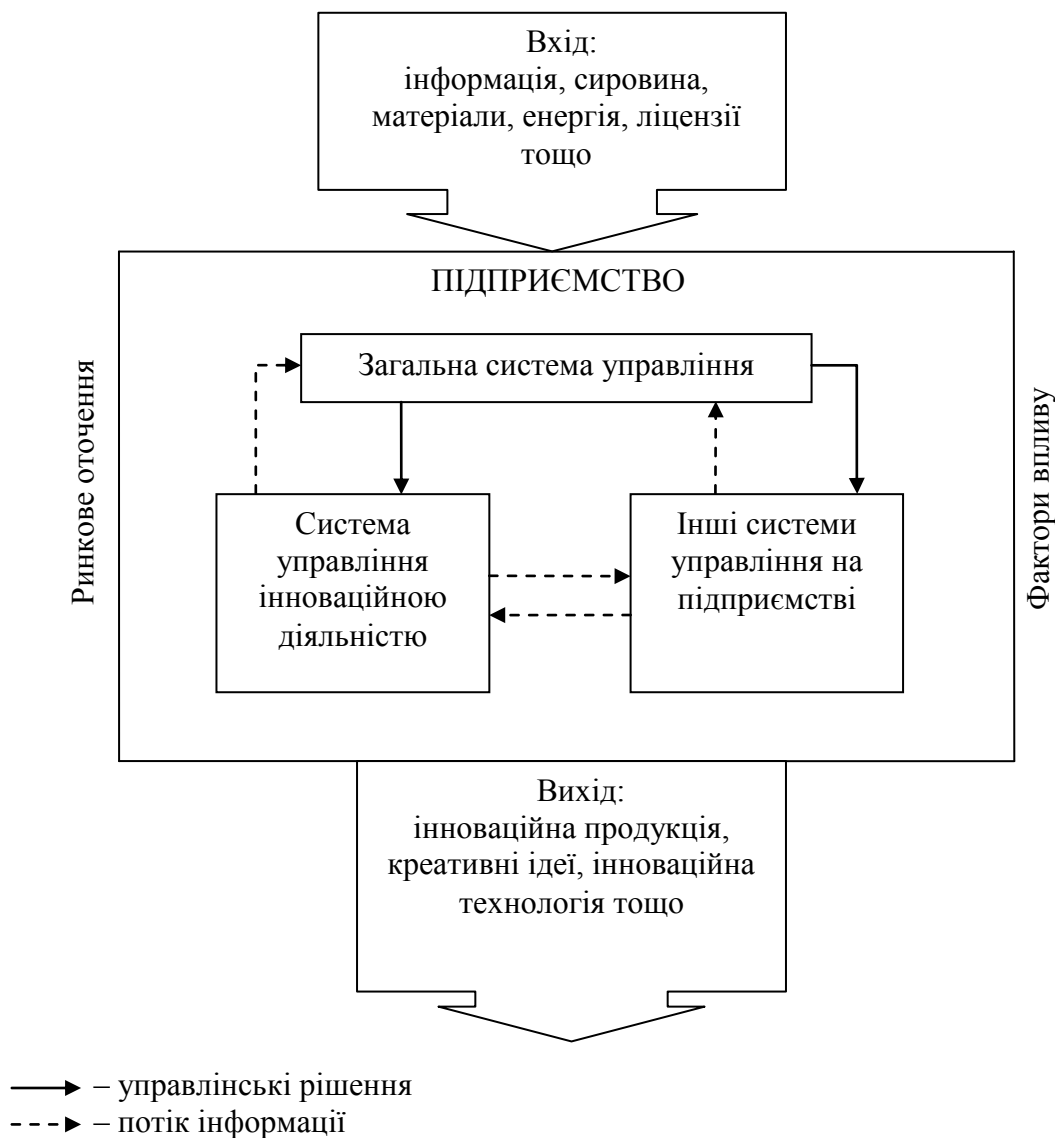

Рис. 1. Система управління інноваційною діяльністю як складова загальної системи управління підприємством

За результатами досліджень, серед вищенаведених властивостей системи управління інноваційною діяльністю, варто виділити саме ті, які мають важливе значення при взаємодії з іншими системами організації. До цих властивостей можна віднести цілісність, адаптивність і розвиток, сумісність та синергічність.

Цілісність передбачає узгодження цілей інноваційної діяльності з місією організації та її стратегічними цілями. Також, властивість цілісності «...передбачає прийняття рішень щодо інноваційних змін з погляду корисності для організації загалом» [3, с.11]. Будь-які прийняті рішення щодо інновацій мають певний вплив на інші складові внутрішнього середовища організації. Так, впровадження нової продукції, послуги чи технології вимагає: нових знань у працівників, змін у виробничій діяльності, нової концепції маркетингу та

певних фінансових затрат. Отже, при плануванні інноваційної діяльності, необхідно враховувати багатофункціональність інновацій та їх здатність впливати на інші види діяльності підприємства.

У результаті досліджень визначено, що адаптивність інноваційного менеджменту до системи управління підприємством, а також до зовнішнього середовища формується завдяки ретельному моніторингу конкурентних індикаторів організації і пошуку тих інновацій, реалізація яких поліпшує позиції підприємства у відносинах із партнерами і конкурентами.

Сумісність та синергічність означає здатність системи управління інноваційною діяльністю та інших систем в організації взаємно доповнювати одна одну, можливість пристосовуватись, не вступати в суперечність, не створювати конфліктів, взаємоадаптуватись для того, щоб досягти найкращого кінцевого результату функціонування підприємства.

Завданням інноваційного менеджменту є ефективне управління процесом розроблення, впровадження, виробництва та комерціалізації інновацій з узгодженням відповідних рішень з системами управління операційною (виробничою), маркетинговою, фінансовою і кадровою діяльністю [3, с.11]. Взаємодія системи управління інноваційною діяльністю з іншими системами управління підприємства наведена на рис. 2.

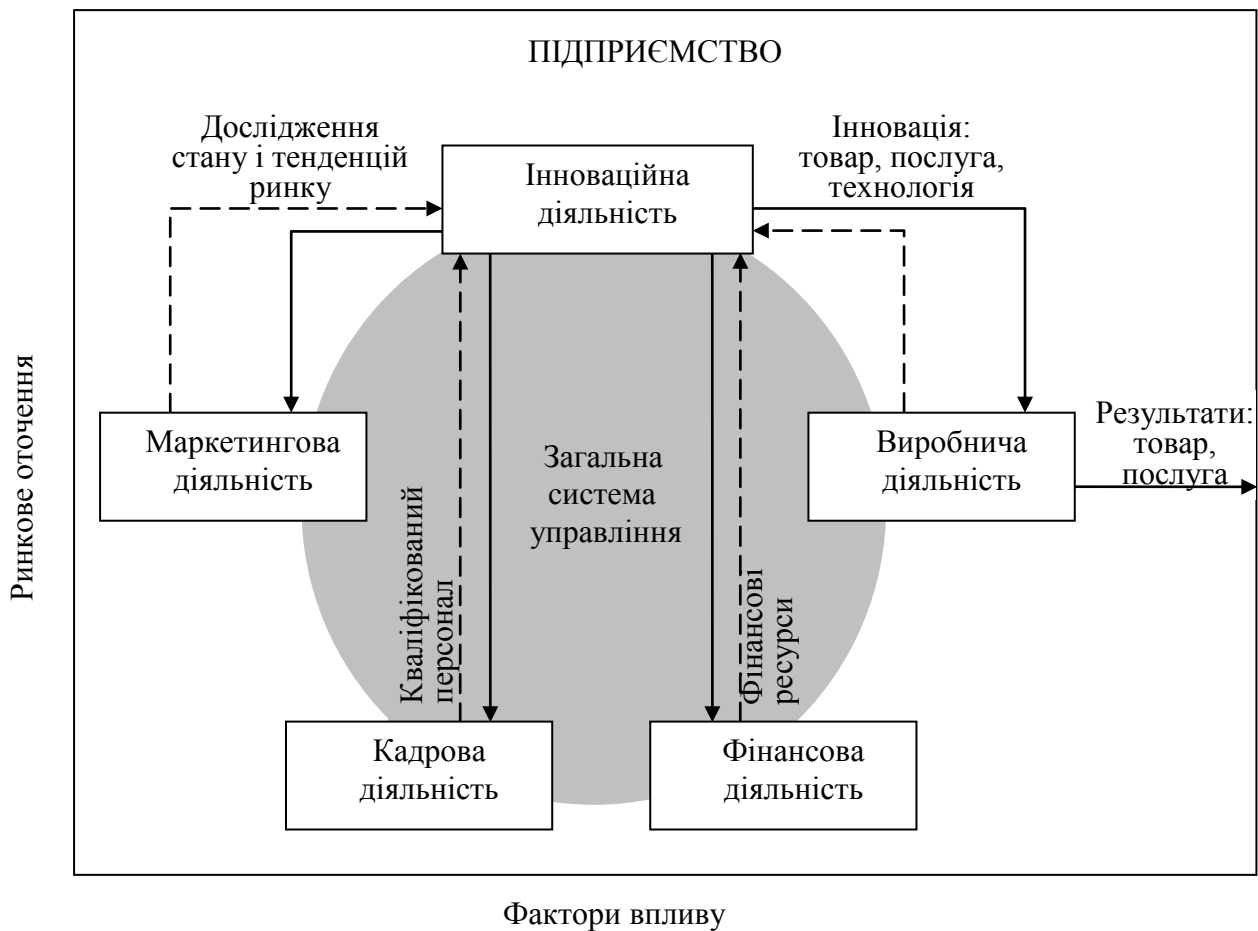

Рис. 2. Взаємозв'язок системи управління інноваційною діяльністю з іншими системами управління на підприємстві (розроблено авторами на основі [3, с.12])

Як відображено на рис. 2, система управління інноваційною діяльністю перебуває у постійному взаємозв'язку і взаємозалежності з іншими системами на підприємстві. Керівники маркетингової діяльності надають інформацію про стан і тенденції розвитку ринку товарів, послуг і технологій. Ця інформація є досить важливою, адже вона більш

точно скеровує напрями роботи персоналу в системі управління інноваційною діяльністю. Наступним кроком є відбір персоналу для виконання поставлених завдань. Якщо деякі елементи в системі нездатні виконувати поставлені завдання, відділ кадрів підбирає більш досвідчених працівників. Далі всі питання, пов'язані з дослідженнями, узгоджуються з керівниками системи управління фінансовою діяльністю. Завершальним етапом стає передача інформації про нову продукцію (послугу, технологію) до керівників системи управління виробничою діяльністю, які, у свою чергу, звітують про виконання завдання. Таким чином, забезпечується взаємозв'язок всіх систем управління на підприємстві. Наведена схема взаємодії системи управління інноваційною діяльністю з іншими системами є узагальненою і може змінюватись залежно від специфіки досліджуваного підприємства, яке здійснює інноваційну діяльність. Залежно від того, якою діяльністю займається підприємство, на ньому можуть бути сформовані й інші системи, які впливають на інноваційну діяльність, наприклад: інвестиційна, збутова, дослідна тощо.

На підприємстві, яке здійснює інноваційну діяльність, необхідною умовою є постійне оцінювання системи управління цією діяльністю, для того щоб уникнути незапланованих затрат. Важливо також, проводити оцінювання цієї системи у взаємозв'язку з системами управління інших видів діяльності. Тобто, необхідно оцінювати вплив витрат та їх доцільність на функціонування кожної системи. Проведення всебічного моніторингу існуючих систем на підприємстві забезпечить йому ефективне функціонування та сильні конкурентні позиції.

Висновки і перспективи подальших розробок. Злагоджена та гармонійна робота всіх систем підприємства, які виступають як компоненти однієї системи, забезпечує організації досягнення визначених завдань. Притаманність системі управління інноваційною діяльністю таких властивостей як цілісність, адаптивність, розвиток, сумісність та синергічність дає можливість злагоджено взаємодіяти з іншими системами управління на підприємстві. В ході функціонування систем та їх взаємодії, важливо здійснювати моніторинг цієї взаємодії, щоб попередити небажані наслідки.

Список використаної літератури

1. Козловський В. О. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. / В. О. Козловський. – Вінниця: ВНТУ, 2007. – 210 с.
2. Дудар Т. Г. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. / Т. Г. Дудар, В. В. Мельниченко. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 256 с.
3. Стадник В. В. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. / В. В. Стадник, М. А. Йохна. – К.: Академвидав. – 2006. – 464 с.
4. Князь С. В. Системний підхід в управлінні інноваційною діяльністю підприємства / С. В. Князь, Н. М. Комарницька // Економічний простір: зб. наук. праць. – № 83. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2014. – 267 с.
5. Князь С. В. Формування системи управління комерціалізацією інновацій підприємств [Електронний ресурс] / С. В. Князь, Н. М. Комарницька // Ефективна економіка. – 2014. – № 5. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>.